

พื้นที่การท่องเที่ยวในวัดพุทธศาสนา:วัดร่องขุนและวัดห้วยปลากั้ง

The Tourism Area in Buddhist Temples

: Wat Rongkhun and Wat Huayplakang.

Received : March 26, 2019

Revised : May 20, 2019

Accepted : June 30, 2019

พระมหาผดุงศักดิ์ เสสบุญโญ¹

Phramaha Phadungsak Sesapoonyo

บทคัดย่อ

บทความเรื่อง พื้นที่การท่องเที่ยวในวัดพุทธศาสนา:วัดร่องขุนและวัดห้วยปลากั้ง มีวัตถุประสงค์ เพื่อเสนอบริบทและการจัดพื้นที่การท่องเที่ยวในวัดร่องขุนและวัดห้วยปลากั้ง วัดร่องขุนเป็นวัดเก่าแก่ของหมู่บ้านร่องขุน ห่างจากตัวเมืองเชียงรายไปทางทิศใต้ 13 กิโลเมตร พ.ศ. 2540 ผู้สร้างวัดร่องขุน คือ อาจารย์เฉลิมชัย โฆษิตพิพัฒน์ เป็นบุคคลในหมู่บ้าน เป็นศิลปินที่มีชื่อเสียง มีอุดมการณ์ในการสร้างวัดร่องขุน 3 ประการ คือสร้างเป็นพุทธบูชา เป็นสมบัติของชาติและให้เป็นศิลปะประจำรัชกาลที่ 9 ส่วนวัดห้วยปลากั้ง เป็นวัดร้างมานาน พื้นที่เป็นเนินดอย ห่างจากตัวเมืองไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ 15 กิโลเมตร ในพ.ศ.2548 พระอาจารย์พบโชค ติสฺสวโส เป็นผู้เริ่มก่อสร้าง มีอุดมการณ์เพื่อให้เป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวพุทธ เป็นวัดที่มีแนวคิดแบบพุทธศาสนาฝ่ายมหายาน

พื้นที่ท่องเที่ยวในวัดร่องขุนมี 5 แห่ง วัดห้วยปลากั้งมี 2 แห่ง วัดทั้งสองแห่งใช้การจัดพื้นที่ด้วยหลักสัปปายะ 7 ทั้งเหมือนกันและแตกต่างกัน วัดร่องขุนสร้างด้วยการนำของฆราวาส วัดห้วยปลากั้งสร้างด้วยการนำของพระภิกษุ ทั้งสองวัดมีความรู้สึกในการท่องเที่ยวแตกต่างกัน วัดห้วยปลากั้งมีบรรยากาศของวัดมากกว่าวัดร่องขุน แต่อย่างไรก็ตามทั้งสองวัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวในวัดพระพุทธศาสนาที่ได้รับความนิยมอย่างสูงในจังหวัดเชียงราย

คำสำคัญ: วัดร่องขุน, วัดห้วยปลากั้ง, การท่องเที่ยว, พื้นที่ท่องเที่ยวในวัดพุทธศาสนา.

¹ ครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน วัดพระแก้ว (พระอารามหลวง) จังหวัดเชียงราย

Abstract

This article, The Tourism Area in Buddhist Temples : Wat Rongkhun and Wat Huayplakang, has objectives to provide the context and to organize tourism in Wat Rongkhun and Wat Huayplakang. Wat Rongkhun is an ancient temple of Rongkhun village, 13 kilometers south of Chiang Rai. Chaloechai Kositpipat is a famous artist in the village. In B.E. 2540, he had three ideologies to build Wat Rongkhun, including, to create as a Buddhist shrine, to create as a national treasure, and to create as the fine art of King Bhumibol Adulyadej (the 9th king). While, Wat Huayplakang is a long abandoned temple, a hillside area 15 kilometers northwest of the city. In B.E. 2548, PhraPobchok Tisawongso began construction. The ideology is to be the center of the Buddhist mind. It is a temple with Mahayana Buddhist concept.

There are 5 places in Wat Rongkhun and 2 places in Wat Huayplakang as the tourism area. Both temples have organized the tourism area based on the 7 Sappaya Principle with the same and different concepts. Wat Rongkhun was built with the introduction of lay people, while, Wat Huayplakang was built with the introduction of the monks. Both temples give a different sense of travel. Wat Huoyplakang has more atmosphere of the temple than Wat Rongkhun. However, both temples are a popular tourist attraction in Chiang Rai.

key word: Wat Rongkhun, Wat huayplakang, Tourism, Tourism area in Buddhist temples.

บทนำ

การท่องเที่ยว (Tourism) เป็นความปรารถนาของมนุษย์อันลึกซึ้งที่มีอยู่ร่วมกันอย่างกว้างขวางที่สนใจทำความรู้จักคนอื่น และคาดหวังว่าจะนำไปสู่ความเข้าใจตนเองเป็นการตอบแทน การท่องเที่ยวเป็นการสำรวจค้นหาและการผจญภัยที่จะมองและอาจนำไปสู่ความเข้าใจโลกที่อาศัย องค์การการท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization: UNWTO) ได้พยากรณ์ไว้ว่า ในปี พ.ศ. 2563 จะมีนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศจำนวน 1,600 ล้านคน โดยภูมิภาคที่มีแนวโน้มเป็นแหล่งท่องเที่ยวยอดนิยม คือ ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงและแปซิฟิก โดยกลุ่มประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จะเป็นจุดหมายปลายทางแห่งใหม่ที่มีผู้นิยมเดินทางเข้ามาอย่างต่อเนื่อง และUNWTOคาดการณ์ว่า พ.ศ. 2563 จีนจะเป็นตลาดส่งออกและนำเข้านักท่องเที่ยวที่ใหญ่ที่สุดในโลก (สุดแดน วิสุทธิลักษณ์, 2558: 10)

นักท่องเที่ยวมีแนวโน้มสนใจการท่องเที่ยวเป็นพิเศษ เช่น การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health Tourism) การท่องเที่ยวเชิงผจญภัย (Adventure Tourism) การท่องเที่ยวเชิงศาสนา (spiritual Tourism) และการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative Tourism) เป็นต้น การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่ใช้ทรัพยากรทางธรรมชาติ การบริการศิลปวัฒนธรรมและจารีตประเพณีเป็นต้นทุนในการดำเนินการและสร้างความดึงดูดใจของนักท่องเที่ยว วัด โบราณ หรือศาสนสถานของวัด เวียง วัง โดยมีเป้าหมายการจัดเป็นพื้นที่ในการส่งเสริมให้เป็นเส้นทางท่องเที่ยว เวียง วัง วัดในพระพุทธศาสนา จากงานวิจัยพบข้อมูลว่า วัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ชาวไทยและต่างชาตินิยมเป็นอันดับต้น ๆ โดยเฉพาะวัดที่เป็นแหล่งโบราณสถานสำคัญ การท่องเที่ยวของกลุ่มเจดีย์พระธาตุต่าง ๆ โดยผูกโยงกับวันเดือนปีเกิด เป็นการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (Cultural Tourism) การท่องเที่ยวเชิงพุทธ (Buddhist Tourism) เป็นต้น (มัลลิกา ภูมะธน และคณะ, 2559: 43)

จังหวัดเชียงราย เป็นจังหวัดอยู่เหนือสุดของประเทศไทย เป็นหนึ่งในจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยวในอันดับต้น ๆ ของประเทศ ในปี 2561 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ได้ชูภาพลักษณ์ให้จังหวัดเชียงรายเป็น 1 ในเมืองรอง คือ Go Local จาก 55 จังหวัด ที่มีจุดเด่นทางด้านธรรมชาติที่งดงาม ชุมชนมีอัตลักษณ์เฉพาะตัว มีอาหารถิ่นสไตล์ล้านนา พร้อมทั้งเป็นเมืองที่โดดเด่นด้วยศิลปะหลายแขนง ในแผนวิสาหกิจของ ททท. ปี 2560 – 2564 ได้กำหนดแผนการดำเนินงานส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่เมืองรอง จังหวัดเชียงรายเป็นพื้นที่นำร่องในการพัฒนาตลาดการท่องเที่ยวให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย 3 ด้านหลักคือ ด้านเศรษฐกิจด้านสังคมและด้านสิ่งแวดล้อม นับตั้งแต่ปี 2560 – 2561 พบว่าการเติบโตรายได้จากการท่องเที่ยวอยู่ที่ 5 เปอร์เซ็นต์ ในเดือนตุลาคม – ธันวาคม 2560 จังหวัดเชียงรายมีอัตราการเติบโตของรายได้ทางการท่องเที่ยวอยู่ที่ 8.24 เปอร์เซ็นต์ คิดเป็น 6,917 ล้านบาท การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) เปิดโครงการ “เชียงราย แต่ แต่” เป็นการส่งเสริมภาพลักษณ์การท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงรายในฐานะเมืองต้นแบบการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพที่ยั่งยืน และ ททท.ได้จัดแนวคิด “Chiang R A I” (เชียงราย) เพื่อเชิญชวนให้นักท่องเที่ยวมาเที่ยวจังหวัดเชียงราย ด้วยความรู้ ความรู้ ความเข้าใจ อย่างถูกต้องและลึกซึ้งผ่านการใช้อักษร “R, A, I” สื่อความหมายในการค้นหาสุนทรียภาพของการท่องเที่ยวเชียงราย คืออักษร R สื่อความหมายด้วยคำว่า “Relax” คือความผ่อนคลาย ความสบาย ด้วยธรรมชาติบริสุทธิ์สวยงาม ที่พัก ร้านอาหาร ร้านกาแฟ อาหารถิ่น อักษร A สื่อความหมายของการสัมผัสด้วยคำว่า “Art” สุนทรียศิลป์ สุนทรียศิลป์อยู่ที่เชียงราย นักท่องเที่ยวที่ชื่นชอบงานศิลปะ

เสพสุนทรีย์ภาพจากงานศิลป์ชั้นครู ศิลปินแห่งชาติ บ้านศิลปิน เชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยว เป็นพื้นที่แห่งเมืองศิลปะ มีวัดพระสิงห์พระอารามหลวง วัดพระแก้วพระอารามหลวง วัดร่องขุน วัดร่องเสือเต้น วัดห้วยปลากั้ง วัดพระธาตุเจดีย์หลวง วัดป่าสัก วัดพระธาตุผาเงา พิพิธภัณฑ์บ้านดำ ข้าวศิลปะ หอศิลป์ไถยวน บ้านดอยดินแดง พิพิธภัณฑ์อุบคำเป็นต้น และอักษร I สื่อความหมายที่ดี คือ “Inspiration” การสร้างแบบบันดาลใจ จากการท่องเที่ยว

วัดร่องขุนและวัดห้วยปลากั้งเป็นจุดเด่น เป็นสัญลักษณ์หรือเป็น landmark ของจังหวัดเชียงราย ที่นักท่องเที่ยวมีจุดหมายปลายทาง ที่จะต้องไปให้ได้เพื่อชมความงดงามอลังการของสถาปัตยกรรมร่วมสมัยในรัชกาลที่ 9 อันโดดเด่นและโด่งดังของวัดและพบกับผู้ที่สร้างวัดทั้งอาจารย์เฉลิมชัย โฆษิตพิพัฒน์ แห่งวัดร่องขุนหรือที่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติรู้จักกันคือวัดขาว White temple วัดร่องขุนยังติด 10 อันดับสถาปัตยกรรมก่อสร้างสุดล้ำสร้างสรรค์ระดับโลกและ 1 ใน 5 วัดมหัศจรรย์ของโลก พระอาจารย์พบโชค ติสฺสวโร แห่งวัดห้วยปลากั้งซึ่งเป็นวัดมีศิลปะสถาปัตยกรรมจีนผสมผสานล้านนา การจัดพื้นที่วัดเป็นแนวคติมหายาน แม้จะเป็นวัดสังกัดเถรวาทก็ตาม อีกทั้งเป็นที่กล่าวขานกันทั่วไปว่าพระอาจารย์ทรงคุณด้านโหราศาสตร์แม่นยำ หากนักท่องเที่ยวได้มีโอกาสพบท่านและรับธรรมะจากท่านนับเป็นวาสนา

สำหรับเนื้อหาในบทความนี้ ผู้เขียนมีวัตถุประสงค์คือ เพื่อเสนอบริบทและการจัดพื้นที่การท่องเที่ยวในวัดร่องขุนและวัดห้วยปลากั้ง ซึ่งทั้งสองวัดคิดมีบริบทของวัดและการจัดพื้นที่ในวัดไว้อย่างน่าสนใจและเป็นที่ยอมรับของนักท่องเที่ยวอย่างกว้างขวาง เป็นการสอดคล้องกับโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยว “เชียงราย แท้ แท้” ในอัตลักษณ์ผ่านงานศิลปะ ที่เป็น Art คือสุดยอดศิลปิน สุดยอดศิลปะ การจัดพื้นที่การท่องเที่ยวในวัดร่องขุนและวัดห้วยปลากั้ง ผู้เขียนจะนำแนวคิดเรื่อง “สัปปายะ 7” คือสถานที่สัปปายะมีสภาพเอื้อเกื้อกูลเหมาะสมอำนวยหนุสำหรับการท่องเที่ยวในวัด มาประยุกต์วิเคราะห์ประกอบ ในการเขียนบทความครั้งนี้ ในส่วนของบริบทผู้เขียนจะกล่าวถึงบริบทที่ตั้งและแนวคิดในการสร้างวัดทั้งสอง การจัดพื้นที่ท่องเที่ยวในวัด ผู้เขียนจะเสนอตามหลักสัปปายะ 7 คือ 1) อาวาสสัปปายะ สถานที่ในการจัดให้เที่ยวในวัด 2) โคจรสัปปายะ ร้านค้าของวัดหรือแบรนด์ของวัด 3) ภัสสสัปปายะ ข้อมูลของวัดแนวทางในการปฏิบัติตัวในวัด 4) บุคคลสัปปายะ ทีมงานในการบริหารและบริการนักท่องเที่ยว 5) โภชนสัปปายะ แหล่งอาหารสำหรับนักท่องเที่ยว 6) อุตสัปปายะ การจัดการสิ่งแวดล้อม 7) อิริยาบถสัปปายะ สิ่งอำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยวภายในวัด

บริบทวัดร่องขุนและวัดห้วยปลากั้ง

ที่ตั้งและการเดินทางสู่วัดร่องขุน

วัดร่องขุนตั้งอยู่ที่หมู่บ้านร่องขุน ตำบลป่าอ้อดอนชัย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย อยู่ทางด้านทิศใต้ของตัวเมืองเชียงราย ห่างจากตัวเมือง 13 กิโลเมตร ห่างจากถนนสายเอเชีย (ถนนใหญ่) 100 เมตร ถนนสามแยกไฟแดงถนนสายน้ำตกขุนกรณ์ ไร่บุญรอด

การเดินทางรถยนต์ หากเดินทางจากกรุงเทพฯ ใช้ถนนสายกรุงเทพฯ – เชียงราย (ถนนพหลโยธิน หมายเลข 1/A2) ผ่านจังหวัดพะเยา อำเภอแม่ใจ เข้าสู่อำเภอฟาน จังหวัดเชียงราย ข้ามสะพานแม่ลาวถึงแยกปากทางแม่สรวย (แยกอำเภอแม่สรวย – เชียงราย) มุ่งตรงไป 10 กิโลเมตร ก่อนถึง 3 แยก

ขุนกรณ์ ประมาณ 200 เมตร หากมองด้านซ้ายมือสามารถพบเห็นวัดสี่ขาวสะอาดตา ถึงทางแยก เลี้ยวซ้ายมือเข้าไป 100 เมตรถึงวัดร่องขุนอันลือลือนาม หรือเดินทางจากเชียงใหม่ – เชียงราย ประมาณ 180 กิโลเมตรด้วยรถยนต์ส่วนตัวหรือรถยนต์บริการสาธารณะ

การเดินทางอากาศโดยสารเครื่องบิน กรุงเทพฯ – เชียงราย ปัจจุบันมีหลายสายการบินที่มุ่งหน้าสู่เชียงรายวันละหลายเที่ยวบิน เมื่อถึงสนามบินนานาชาติเชียงราย สามารถเดินทางด้วยหลายวิธี บริษัททัวร์ แท็กซี่สนามบิน รถเช่า หรือด้วยขนส่งสาธารณะอื่น ๆ ใช้เวลาจากตัวเมืองเชียงรายถึงวัดร่องขุน ราว 30 นาที

แรงบันดาลใจสร้างวัดร่องขุน

วัดร่องขุนมีมาพร้อม ๆ กับหมู่บ้านร่องขุน เป็นวัดประจำหมู่บ้านไม่ปรากฏปีที่สร้าง ต่อมาปี พ.ศ.2540 อาจารย์เฉลิมชัย โฆษิตพิพัฒน์ ซึ่งเป็นผู้ที่เกิดในหมู่บ้านร่องขุนเห็นสภาพหมู่บ้านมาตั้งแต่เด็ก ๆ และเป็นเด็กยากจน ห่างไกลความเจริญ พอมีชื่อเสียงจึงได้เกิดแรงบันดาลใจในการสร้างวัด อาจารย์เฉลิมชัย โฆษิตพิพัฒน์ ได้เล่าไว้ในเว็บไซต์ของวัดร่องขุน แรงบันดาลใจการสร้างวัดเกิดจากเหตุ 3 ประการคือ

1) สถาบันชาติ อาจารย์เล่าว่า เราเกิดมาบนแผ่นดินไทยในหมู่บ้านเล็ก ๆ ชื่อว่าบ้านร่องขุน จังหวัดเชียงราย เกิดมาไม่มีไฟฟ้า ใช้บริการหมอดำเยื่อ ยายตุน ดึงออกมาจากท้องแม่ “เลือดรกผมหดกบนแผ่นดินนี้ ผมรักบ้านเมืองประเทศชาติของผม” ตอนเป็นเด็กอาจารย์ปรารถนาจะเป็นทหารรับใช้ชาติบ้านเมือง แต่เรียนไม่เก่ง แต่วาดรูปเก่งมาก จึงหวังว่าสักวันหนึ่งข้างหน้าจะสร้างงานศิลปะให้ยิ่งใหญ่ฝากไว้เป็นสมบัติของแผ่นดินเกิด

2) สถาบันศาสนา อาจารย์เล่าว่า มันเป็นเหมือนหวนย้อนนึกถึงพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 9) พยศ ธรรมะเหมือนน้ำเย็นดับความแรร้อนลึก ๆ ในจิตและเป็นน้ำอุ่น ๆ ให้อาจารย์ได้อุ่นจิต เมื่ออาจารย์มีอาการหวาดผวาลังเลในสัจธรรม การพบสัจธรรมของพระพุทธเจ้า อย่างเข้าใจเข้าถึงอย่างลึกซึ้ง จึงเป็นสร้างพุทธศิลป์เป็นพุทธบูชา

3) สถาบันพระมหากษัตริย์ อาจารย์เล่าว่า เมื่อครั้งที่อาจารย์เรียนอยู่ที่คณะจิตรกรรม มหาวิทยาลัยศิลปากร เคยได้ยืมครุฑอาจารย์พูดถึงพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 9) ว่า พระองค์เคยรับสั่ง “งานศิลปะประจำรัชกาลของเราไม่เห็นมี ทุกรัฐบาลเขามีงานศิลปะที่แสดงเอกลักษณ์กันทุกรัฐกาล วัดวาอารามที่สร้างกันใหม่ ๆ ก็ยังยึดถือศิลปศิลปะเก่า ๆ อยู่ ด้วยเหตุนี้จึงเป็นแรงบันดาลใจสร้างพุทธศิลป์ เป็นศิลปะประจำรัชกาลที่ 9”

ที่ตั้งการเดินทางวัดห้วยปลากั้ง

บริบทที่ตั้งและการเดินทางสู่วัดห้วยปลากั้ง

วัดห้วยปลากั้ง ตั้งอยู่ที่ เลขที่ 553 หมู่ 3 ตำบลริมกก อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย อยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของตัวเมืองเชียงราย การเดินทางไปวัดห้วยปลากั้งด้วยรถยนต์ส่วนบุคคล โดยใช้เส้นทางจากถนนพหลโยธินฝั่งขาขึ้นสู่จังหวัดเชียงราย เข้าตัวเมืองเชียงราย ผ่านห้าแยกอนุสาวรีย์พญามังราย ขึ้นสะพานแม่น้ำกก ลงแล้วชะลอความเร็วเลี้ยวซ้าย เข้าบริเวณแยกไฟแดงเข้าหมู่บ้านบ้านใหม่ ตำบลริมกก มุ่งหน้าตรงไป ผ่านสวนอาหารเอกโอชา พบทาง 3 แยกเลี้ยวขวาไปทางตำบลแม่ยาว ผ่านไปประมาณ 1 กิโลเมตร จะพบป้ายบอกทางเข้าวัดอยู่ขวามือ ตรงเข้าไปตามป้ายบอกทาง หรือการเดินทางด้วยบริการรถยนต์เช่า หรือรถบริการสาธารณะก็สามารถไปถึงได้

แรงบันดาลใจในการสร้างวัด

วัดห้วยปลากั้ง เดิมทีเป็นวัดร้าง ไม่ปรากฏหลักฐานในการสร้าง ต่อมาแรก ๆ มีพระสงฆ์เดินทางแวะเวียนมาอยู่โดยการปักกลด ต่อมาวันที่ 19 พฤศจิกายน 2548 พระอาจารย์พบโชค ติสสุโว ได้เดินทางมาปฏิบัติธรรม เห็นว่าวัดร้างบนดอยเล็ก ๆ แห่งนี้เหมาะที่จะได้พัฒนาเป็นจตุรรมศรืธาของชาวพุทธในหมู่บ้านนี้และประชาชนทั่วไป จึงได้ตั้งเป็นสำนักสงฆ์ห้วยปลากั้งขึ้น

ภูมิหลังพระอาจารย์พบโชค ติสสุโว เป็นชาวบ้านตลาดสำโรง ตำบลพังตรุ อำเภอกำแพง จังหวัดกาญจนบุรี เป็นบุตรคนที่ 4 ในตระกูลคนจีน ตั้งแต่วัยเยาว์จนเติบโตใหญ่ พระอาจารย์พบโชควนเวียนอยู่ในวิถีทางโลก ได้รู้ได้เห็นในความไม่เที่ยงแท้แน่นอน ทั้งสุขทุกข์เกิดแก่เจ็บตาย จนทำให้รู้สึกเบื่อหน่ายและเกิดศรัทธาอย่างแรงกล้าในพระพุทธศาสนา จึงได้ขออนุญาตมารดาบิดาลาอุปสมบทเมื่ออายุ 38 ปี วันที่ 26 ตุลาคม พ.ศ. 2540 ณ พัทธสีมาวัดบางกระวนาราม ตำบลหนองกลางนา อำเภอมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี โดยมีพระครูบรรพตพัฒนคุณ เป็นพระอุปัชฌาย์ ได้รับฉายาว่า ติสสุโว (ผู้อยู่ในวงศ์ของพระตีสสะ) หลังจากอุปสมบทแล้ว พระอาจารย์พบโชค จำพรรษาที่วัดบางกระวนาราม ปฏิบัติครุบาอาจารย์ ศึกษาพระธรรมวินัย ปฏิบัติพระกรรมฐาน ต่อมาได้กราบลาพระอุปัชฌาย์ เดินทางขึ้นเหนือเพื่อแสวงหาในทางการปฏิบัติธรรมและได้จำพรรษา ณ วัดร่องธาร เป็นเวลา 8 พรรษา

ด้วยปณิธานที่แรงกล้า ในการฟื้นฟูปฏิสังขรณ์วัดร้างในหมู่บ้านให้กลับรุ่งเรือง เพื่อเป็นสถานที่ทำบุญของชาวบ้านญาติโยมและสาธุชนทั้งหลาย โดยได้รับคำแนะนำจากพระครูวิจิตรปัญญาวิวัฒน์ พ่ออัยผัด พร้อมด้วยคณะผู้ศรัทธา เริ่มแต่เป็นสำนักสงฆ์ห้วยปลากั้ง ให้กลับเป็นวัดขึ้นมาอีกครั้ง ต่อมาวันที่ 24 กรกฎาคม 2552 สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ได้ประกาศตั้งให้เป็นวัด โดยมีชื่อว่า “วัดห้วยปลากั้ง” โดยมีพระอาจารย์พบโชค ติสสุโว เป็นเจ้าอาวาสรูปแรก

จากข้อมูลบริบทที่ตั้งและแนวคิดในการสร้างวัดนั้น พบว่า บริบทของวัดทั้งสอง วัดร่องชุ่นเดิมที่เป็นวัดประจำหมู่บ้านเล็ก ๆ ไม่ใหญ่โตให้ผู้คนในหมู่บ้านได้ทำบุญ เป็นศูนย์รวมใจของคนในหมู่บ้าน ไม่เป็นที่รู้จักของสังคม ไม่มีใครสนใจที่จะไปเที่ยว มีบทบาทเหมือนวัดชนบททั่วไป ไม่มีการบริหารจัดการใด ๆ ปล่อยให้ไปไปตามกระบวนทางวิถีของพุทธศาสนา ไม่มีกิจกรรมใดไม่มีศิลปะใดให้สนใจ พระสงฆ์สามเณรปฏิบัติกิจสงฆ์ไปตามวิถีที่ควรจะเป็น วิถีดั้งกล่าวของวัดเริ่มเปลี่ยนแปลง วิถีของพระสงฆ์สามเณรก็เริ่มเปลี่ยน ในปี 2540 เมื่อแนวคิดของการสร้างวัดจากวัดประจำหมู่บ้านจะให้เป็นวัดที่ยิ่งใหญ่และดั่งระดับโลก คนสร้างเป็นฆราวาส พร้อมทั้งมีรูปแบบการบริหารจัดการ

วัดห้วยปลากั้ง มีบริบทแตกต่างจากวัดร่องชุ่นชัดเจน คือ เป็นวัดร้าง ไม่ปรากฏมีบทบาทใด ๆ ในวิถีพุทธ ตั้งอยู่ไม่ไกลจากตัวเมืองเชียงราย อยู่บนดอยเล็ก ๆ ในปี 2548 พัฒนาจากสำนักสงฆ์เล็ก ๆ ไม่มีใครรู้จัก อาศัยกำลังเพียงพระภิกษุรูปหนึ่งมีอุดมการณ์อันแรงกล้าด้วยหัวใจแห่งพระโพธิสัตว์ แนวคิดของมหามาน และวิชาความรู้ที่เชี่ยวชาญคือโหราศาสตร์ที่แม่นยำ ในการช่วยเหลือผู้คน จนเป็นที่กล่าวขานของสังคมทั่วไป จึงเกิดเป็นวัดห้วยปลากั้งอันลือนามของวิถีแห่งเจ้าอาวาสที่มีหัวใจของพระโพธิสัตว์ และสถาปตยกรรมของวัดเป็นแนวคติมหายาน ในขณะที่ท่านเป็นพระเถรวาทสังกัดมหานิกาย

อย่างไรก็ตาม ทั้งวัดร่องชุ่นและวัดห้วยปลากั้งแม้จะมีแนวคิด หลักการ การบริหารจัดการวัดที่แตกต่างกัน แต่ทว่าทั้งสองวัดกลับขึ้นชื่อของการจัดสถานที่ให้เป็นพื้นที่การท่องเที่ยวในวัดเกิดขึ้นในจังหวัด

เชียงราย อย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน จนเป็นที่กล่าวขานของชาวไทยและชาวต่างประเทศที่มาถึงถิ่นจังหวัด เชียงรายเป็นเหตุสำคัญ

การจัดพื้นที่การท่องเที่ยวในวัดร่องขุนและวัดห้วยปลากั้ง

ปฏิเสธไม่ได้ว่าแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ทั่วโลกได้รับความนิยมและเป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยว ที่จะไปเยี่ยมชมสถานที่นั้น ๆ ให้ได้ คือ ข้อมูลข่าวสารที่ได้รับจากเครื่องมืออินเทอร์เน็ต การถ่ายภาพที่ทันสมัย ง่ายต่อการใช้ ง่ายต่อการส่งข้อมูลภาพ สถานที่ เรื่องราว เส้นทาง อาหาร เสื้อผ้า บุคคล ของกินของฝาก จากที่หนึ่งไปต่อไปยังอีกที่หนึ่งอย่างไม่มีขีดจำกัด วัดร่องขุนและวัดห้วยปลากั้งนับ แต่ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวทั้งคนไทยและชาวต่างประเทศ ที่ได้มาสัมผัสสถานที่ทั้งสองและได้ส่ง ข้อมูลเหล่านี้ให้กันและกันมาแล้วนับครั้งไม่ถ้วน ส่วนหนึ่งมาจากหลักการจัดพื้นที่ของวัดร่องขุนและวัด ห้วยปลากั้งให้เป็นที่น่าเที่ยวชม อย่างประทับใจ ผู้เขียนเห็นว่าหากจะประยุกต์หลักธรรมะใน พระพุทธศาสนา สำหรับการจัดพื้นที่ท่องเที่ยวของวัดทั้งสองแห่งนั้นด้วยหลักสัปปายะ 7 จะจัดได้ดังนี้

1. อาวาสสัปปายะ สถานที่ที่เกื้อหนุนอำนวยความสะดวก เหมาะสมสำหรับการท่องเที่ยวในวัด วัดร่องขุนและวัดห้วยปลากั้งมีรูปแบบการจัดพื้นที่ให้เที่ยวในวัด เหมือนกันและต่างกันคือ

1.1 วัดร่องขุนมีพื้นที่สำหรับการท่องเที่ยวหลักมี 5 แห่งคือ

1) พระอุโบสถสีขาว การสร้างอุโบสถของวัดร่องขุน ที่ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยว ไปทั่วโลกนั้น นอกจากจะเป็นอุโบสถสีขาวทั้งหลังแล้ว ยังมีลวดลายปูนปั้นด้วยศิลปะที่งดงามพร้อมทั้งมี การแทรกด้วยหลักคิดทางพระพุทธศาสนา โดยอาจารย์เฉลิมชัย โฆษิตพิพัฒน์ ศิลปินผู้สร้างตั้งใจจะสร้าง งานพุทธศิลป์ถวายเป็นงานศิลปะประจำรัชกาลที่ 9 ภายในพระอุโบสถไม่มีฐานชุกชีเหมือนวัดทั่วไป แต่ประกอบด้วยภาพวาดพระพุทธรูปขนาดใหญ่ มีพระพุทธรูปปางสมาธิติดตั้งแบบลอยและพระพุทธรูป พระปางมารวิชัยแบบเฉลิมชัยสไตล์ ผนังภายในอุโบสถเป็นศิลปะภาพวาดเรื่องราวอยู่ในยุคแบบเฉลิมชัย สไตล์แต่อย่างไรก็ตามเมื่อเข้าไปภายในอุโบสถต้องพบแนวคิดอยู่สองอย่างคือความทุกข์และความสุข สีขาว ของพระอุโบสถหมายถึง พระบริสุทธิ์คุณของพระพุทธเจ้า สะพานสำหรับเดินเข้าสู่ตัวพระอุโบสถ หมายถึง การเดินข้ามจากวัฏสงสารสู่พุทธภูมิ เขี้ยวหรือปากพญามารหมายถึงกิเลสในใจ สันราวของสะพานมีสร้อยอม กันข้างละ 8 ตัว 2 ข้างรวมเป็น 16 หมายถึงอุปกิเลส 16 กึ่งกลางของสะพานมีเขาพระสุเมรุดอกบัวทิพย์มี 4 ดอกใหญ่ตรงทางขึ้นอุโบสถ หมายถึงซุ้มพระอริยเจ้า 4 องค์ คือ พระโสดาบัน พระสกิทาคามี พระอนาคามี พระอรหันต์ บันไดทางขึ้น มี 3 ขั้น หมายถึงไตรลักษณ์ คือ อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา

2) หอศิลป์วัดร่องขุน เป็นที่เก็บรวบรวมผลงานของอาจารย์ เฉลิมชัย โฆษิตพิพัฒน์ นับหลายร้อยชิ้น ที่ล้ำค่าทั้งงานภาพวาด งานปั้น งานหล่อมีมูลค่ามหาศาล มีการจัดวางแสดงไว้อย่างงดงาม หอศิลป์เป็นการบริการให้เข้าชมฟรี ได้รับความสนใจของนักท่องเที่ยวทั่วโลก

3) บ่อน้ำอริยฐานจิตของทุกศาสนา เป็นแนวคิดของการทำให้ทุกคนมีส่วนร่วมและเป็นการใช้จ่ายเงินภายในวัดที่ใช้ความงามศิลปะ ภายในโดมมีบ่อน้ำ มีดอกบัวอยู่ในกลางน้ำบ่อ ทุกคนที่มา อยากรอริยฐานจิต ได้โยนเหรียญขนาดต่าง ๆ เพื่อให้ตกลงในดอกบัว เหรียญบาทไม่ได้ก็เปลี่ยนเป็นเหรียญ ห้าบาท เปลี่ยนเป็นเหรียญสิบบาทเป็นกลวิธีของการหาเงินที่ใช้ศิลปะ

4) ศิลปะพาณิขย์ คือการเขียนใบโพธิ์ที่มีความงดงาม ซึ่งคนมาเที่ยววัดต้องการที่จะถวายอะไรบางอย่างและอธิษฐานจิตอะไรสักอย่างเพื่อคนที่ตนเองรัก จึงเขียนแล้วนำไปโพธิ์นั้นไปแขวนไว้ อย่างงดงาม เป้าหมายก็คือเพื่อจะเป็นการให้นักท่องเที่ยวใช้จ่ายเงินแล้วมีส่วนร่วมในการสร้างวัดและมีเป้าหมายคือจะได้บันทึกทำลายสถิติโลกหรือ World record ในอนาคต

5) โรงปั้น โรงหล่อ วัดร่องขุนนั้นอาจารย์เฉลิมชัย โฆษิตพิพัฒน์ มีช่างที่ฝึกฝนอบรมสร้างมาเอง มีช่างหลายรุ่นเพื่อจะได้สืบทอดซึ่งศิลปะแบบเฉลิมชัยสไตล์ซึ่งไม่สามารถที่จะรับคนที่จบจากศิลปะจากสถาบันต่าง ๆ ทั้งหมดเป็นคนในพื้นที่ ทำงานในโรงปั้นและโรงหล่อของวัดอย่างเป็นระบบ

1.2 วัดห้วยปลากั้งมีการจัดพื้นที่สำหรับการท่องเที่ยวภายในวัด 2 แห่งคือ

1) พบโชคธรรมเจดีย์หรือพบโชคเจดีย์ สูงโดดเด่นเป็นสง่าบนเขาของวัดห้วยปลากั้งมองเห็นได้ในระยะไกล ตอนกลางคืนยิ่งเห็นได้ชัดเจนเมื่อเปิดไฟบนพบโชคธรรมเจดีย์ เป็นเจดีย์รูปทรงแปลกตาไม่เหมือนเจดีย์อื่นๆ เป็นทรงแหลมศิลปะจีนผสมผสานศิลปะล้านนาหลังคาสีแดง พระอาจารย์พบโชค ติสสวโร ได้เล่าว่า พบโชคธรรมเจดีย์เกิดจากการเห็นนิมิตขณะจะล้มตัวนอน วิศวกรผู้ออกแบบมาจากผู้ศรัทธาที่มาดูดวงแล้วประสบความสำเร็จในชีวิต ออกทุนก่อสร้างโดยเศรษฐีชาวไต้หวันที่มาดูดวงแล้วเกิดความรู้สึกเลื่อมใส มีรูปปั้นมังกรประกอบบันไดทั้งซ้ายขวาวางอย่างงดงามและอีกจำนวน 108 ตัว เกิดจากอาการอาพาธแล้วรักษาอย่างไรก็ไม่หาย เมื่อได้นิมิตเห็นจึงได้สร้างปรากฏว่าอาการอาพาธได้หายไป เจดีย์ประกอบด้วย 9 ชั้น ชั้นที่ 1 มีองค์เจ้าแม่กวนอิมองค์ใหญ่ปางประทานพร เกษด้วยไม้จันทร์หอมที่นำมาจากประเทศจีน อินเดีย พม่า ชั้นที่ 2 เจ้าแม่กวนอิมปางประทับยืน ชั้นที่ 3 เจ้าแม่กวนอิมปางประทับนั่ง ชั้นที่ 4 ประดิษฐานหลวงพ่อบุทธโสธรจำลอง ชั้นที่ 5 เจ้าแม่กวนอิมปางพันมือ ชั้นที่ 6 ประดิษฐานรูปเหมือนสมเด็จพระพุฒาจารย์ หลวงปู่โต พรหมรังสี และหลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเลจืด ชั้นที่ 7 ประดิษฐานพระพุทธรูปปางนาคปรก ชั้นที่ 8 ประดิษฐานพระสังกัจจายนะ หรือพระศรีอริยเมตไตรยเทพเจ้าแห่งความสำเร็จ ร่ำรวย ประทานทรัพย์ ชั้นที่ 9 ประดิษฐานพระอิศวรหรือพระศิวะ

2) องค์เจ้าแม่กวนอิมปางประทับนั่งบนฐานดอกบัวทรงขนาดใหญ่สูงเท่าตึก 25 ชั้น มีลิฟท์บริการขึ้นลง ครั้งละ 20 บาท ขึ้นชั้นบนสุดเป็นห้องแสดงสถาปัตยกรรมปูนปั้นปางต่าง ๆ ของเจ้าแม่กวนอิม และชั้นบนสุดสามารถมองเห็นทัศนียภาพของตัวเมืองจังหวัดเชียงรายได้ชัดเจน กลายเป็นสิ่งมหัศจรรย์และสถานที่ท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงราย

2. โครงสร้าง สถานที่ท่องเที่ยวเป็นประจำหรือที่ควรไป ที่นักท่องเที่ยวไปแล้วไม่ควรพลาดคือร้านของฝากของขึ้นชื่อของสถานที่นั้นๆ วัดร่องขุนและวัดห้วยปลากั้ง มีรูปแบบการจัดพื้นที่สำหรับการท่องเที่ยวแบบวัดสมัยใหม่ เพื่อให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการสร้างวัดมีวิธีการจัดการ เพื่อให้มีรายได้ดูแลวัด คือ

1) วัดร่องขุน มีแบรนด์สินค้าที่เป็นลิขสิทธิ์ของอาจารย์เฉลิมชัย โฆษิตพิพัฒน์ทั้งหมด มีรูปวาดขนาดต่าง ๆ ราคาต่างกัน เสื้อยืดคอกกลม เสื้อหม้อฮ่อม หมวก ร่ม พัด หนังสือ สมุด ที่มีรูปวาดหรือศิลปะของวัดร่องขุนอยู่บนสินค้านั้น ๆ ให้นักท่องเที่ยวได้ซื้อเป็นของที่ระลึก ซึ่งมีทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศสนใจสินค้าของวัดเป็นรายได้ส่วนหนึ่ง

2) วัดห้วยปลากั้ง ไม่มีแบรนดสำหรับให้นักท่องเที่ยวได้ซื้อเป็นที่ระลึกเหมือนวัดร่องขุน แต่มีสินค้าบุญที่ทางวัดได้จัดเตรียมไว้สำหรับผู้มาเที่ยวทำบุญ เช่น เสื้อสกรีนรูปพบโชคธรรมเจดีย์ หรือ สิ่งอื่น ๆ ทำบุญตามกำลังศรัทธา

3. ภัตตสัปปายะ การได้รับข้อเสนอแนะแนวทางในการปฏิบัติตัวในวัดให้ได้รับความสะดวกสบาย ข้อปฏิบัติในการเที่ยววัดขึ้นชื่อในจังหวัดเชียงรายทั้ง 2 วัดนั้นมีข้อเหมือนกันและแตกต่างกันอยู่คือ

1) วัดร่องขุน มีทีมงานของวัด อยู่ประจำที่ต่าง ๆ ของวัดที่คอยดูแลให้ข้อเสนอแนะสำหรับนักท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบมากกว่าวัดห้วยปลากั้ง สืบเนื่องจากมีนักท่องเที่ยวส่วนหนึ่งเป็นชาวไทยแล้วยังมีนักท่องเที่ยวอีกส่วนหนึ่งเป็นชาวต่างชาติ วัดร่องขุนจึงมีข้อปฏิบัติที่เคร่งครัดกว่าวัดห้วยปลากั้ง ทั้งเรื่องการแต่งกาย การห้ามจับต้องสถาปัตยกรรมของวัด การสวมรองเท้า การห้ามถ่ายภาพในอุโบสถ การทิ้งขยะ การเข้าห้องน้ำ โดยเฉพาะการเข้าใช้บริการห้องน้ำของนักท่องเที่ยวชาวจีนแผ่นดินใหญ่ ที่ไม่รู้วิธีการปฏิบัติของการใช้ห้องน้ำที่งดงามและสะอาดของวัดร่องขุน ทำให้อาจารย์เฉลิมชัย โฆษิตพิพัฒน์ ได้ประกาศงดให้บริการแก่นักท่องเที่ยวชาวจีนเป็นชาวดังข้ามประเทศ แต่อย่างไรก็ตาม การเที่ยววัดร่องขุนได้รับการต้อนรับดูแลจากทีมงานของวัดเป็นอย่างดี

2) วัดห้วยปลากั้ง นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นคนไทยในจังหวัด คนต่างจังหวัดและชาวต่างชาติมีไม่มากนัก มีทีมงานให้ข้อเสนอแนะข้อมูลของวัด จึงไม่ประสบปัญหาในข้อปฏิบัติแต่อย่างใด อีกทั้งการไปเที่ยววัดห้วยปลากั้งนอกจากไปดูความงาม แล้วยังไปกราบไหว้ของพระจากเจ้าแม่กวนอิม ไปเพื่อดูดวงชะตาจากพระอาจารย์พบโชค ดิสนิวโส เหล่านี้ จึงแตกต่างจากวัดร่องขุน

4. บุคคลสัปปายะ เจ้าของสถานที่ ทีมงานในการบริการ ทีมงานบริการแก่นักท่องเที่ยวทั้งสองวัดมีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ วัดร่องขุนบทบาทของผู้นำในวัดไม่ใช่พระเจ้าอาวาส แต่เป็นอาจารย์เฉลิมชัย บางทีทำให้หลายคนเข้าใจว่า วัดร่องขุนไม่มีพระประจำอยู่ แค่เป็นวัดสำหรับท่องเที่ยวเท่านั้น เพราะไม่มีบรรยากาศของการทำบุญ ถวายทานต่าง ๆ เหมือนวัดทั่วไป ไม่พบเจ้าอาวาสหรือพระสงฆ์สามเณร เดินไปไหนก็พบแต่ทีมงานฆราวาสของวัดเท่านั้น หากแต่วัดห้วยปลากั้ง พระอาจารย์พบโชคมีเป้าหมายว่า ให้วัดเป็นสถานที่ของการไหว้พระ ขอพร ปลอดภัยและช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ตามหลักการของพระโพธิสัตว์เจ้าแม่กวนอิม จึงมีข้อแตกต่างของเจ้าของสถานที่ ที่เหมือนกันคือ ทีมงานบริการดูแลของวัดห้วยปลากั้งเป็นคนหนุ่มสาวแต่งกายด้วยชุดชาวสุภาพเรียบร้อย มีความเป็นวัดมากกว่า

5. โภชนสัปปายะ ความสะดวกสบายด้านโภชนาการ อาหารการกิน หรือแหล่งอาหารสำหรับนักท่องเที่ยว พบว่า ทั้งสองวัดมีข้อเหมือนกันและต่างกัน ที่เหมือนกัน คือ นับแต่วัดร่องขุนและวัดห้วยปลากั้งกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว ทำให้รอบ ๆ วัดทั้งสองแห่ง มีร้านอาหาร ร้านกาแฟ เครื่องดื่ม ของฝากและสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ เกิดขึ้นมากมาย แต่วัดร่องขุนเป็นระบบระเบียบสะอาด ซึ่งได้รับการอบรมแนะนำจากผู้สร้างวัด ดังนั้น ผู้มาค้าขายประกอบกิจการบริเวณรอบวัดร่องขุนจึงถือว่าเป็นระบบ ด้านวัดห้วยปลากั้งมีข้อต่าง คือ วัดมีโรงทานพบโชคซึ่งเป็นอาหารเจ บริการสำหรับนักท่องเที่ยวและส่วนหนึ่งรอบ ๆ วัดด้านล่างเชิงดอยมีร้านอาหาร ร้านกาแฟ ที่พัก ไว้คอยให้บริการแก่นักท่องเที่ยวเช่นเดียวกันกับวัดร่องขุน ดังนั้น เรื่องความสะดวกสบายของด้านอาหาร จึงไม่เป็นปัญหาของนักท่องเที่ยว นับว่าทั้งสองวัดทำให้เกิดรายได้แก่ชุมชนท้องถิ่นเป็นจำนวนมาก

6. อุดมสถาปัตยกรรม ความสะดวกสบายเรื่องบรรยากาศ สิ่งแวดล้อม ความหมายของการจัดพื้นที่ คือ การจัดการสิ่งแวดล้อมดั้งเดิมยั่งยืน สืบเนื่องจากการสร้างวัดทั้งสองวัด เป็นวัดที่เกิดใหม่ผู้สร้างมี วิสัยทัศน์ อุดมการณ์ นโยบาย เป้าหมายในการสร้างที่ชัดเจน ดังนั้น การจัดการเรื่องของสถานที่ สิ่งแวดล้อมจึงมีความแตกต่างจากวัดทั่ว ๆ ไป

1) วัดร่องขุนภายใต้การบริหารจัดการของอาจารย์เฉลิมชัย โฆษิตพิพัฒน์ เป็นผู้มี อุดมการณ์ วิสัยทัศน์ นโยบาย อันเกิดจากประสบการณ์การเดินทางไปยังสถานที่ต่าง ๆ ทั่วโลก ตัวของ ผู้สร้างวัดจึงเป็นแบรนด์ เป็นนักสร้างแบรนด์ นักออกแบบดีไซน์ให้เป็นไปตามจินตนาการผสมผสานกับ พุทธศิลป์เป้าหมายของวัดชัดเจนคือ ให้เป็นวัดที่นักท่องเที่ยวทั่วโลกต้องมาดูมาชมพุทธศิลป์แผ่นดิน ดั้งนั้น การวางระบบระเบียบของวัดจึงมีการใช้ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมเข้าจัดระบบของวัด นักท่องเที่ยวที่ เข้าชมวัดร่องขุนจึงพบแต่ความสวยงาม สะอาด เรียบร้อยผสมผสานกับศิลปะทุกตารางนิ้วพื้นที่ของวัด นักท่องเที่ยวที่ไปจึงอยากให้ทุกวัดสะอาดเรียบร้อยเช่นวัดร่องขุน

2) วัดห้วยปลากั้ง เป็นวัดสร้างใหม่เช่นกัน ภายใต้การบริหารจัดการของเจ้าอาวาสคือ พระ อาจารย์โพธิ์ โชติสวโร ซึ่งมีอุดมการณ์ วิสัยทัศน์ นโยบาย ที่ชัดเจนเช่นกัน ดังนั้น การจัดการสิ่งแวดล้อม ของวัดก็เป็นรูปแบบวัดมหายาน ทั้งสิ่งก่อสร้าง การจัดรูปแบบของวัดหนักไปทางมหายานหรือวัดในทาง พุทธศาสนามหายาน แต่อย่างไรก็ตาม วัดห้วยปลากั้ง มีการจัดระบบระเบียบภายในวัดให้สะอาด เรียบร้อยแบบพระสงฆ์ จัด การสร้างหรือการทำสิ่งใดอยู่ใต้อำนาจศรัทธา

7. อิริยาบถสถาปัตยกรรม สิ่งอำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยวภายในวัด หรือสิ่งที่เป็นมิตร (friendly) สำหรับนักท่องเที่ยว จากการจัดอันดับของเว็บไซต์ roughguides นักท่องเที่ยวโหวตจัดอันดับ ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 5 จาก 10 ประเทศ ให้เป็นประเทศที่เป็นมิตรที่สุดในโลก จังหวัดเชียงรายมีวัด ร่องขุนและวัดห้วยปลากั้ง ที่สร้างความประทับใจด้วยรอยยิ้ม อธิษฐานนิสสัยใจคอ อาหารและสิ่งแวดล้อม ธรรมชาติแล้ว ยังมีการออกแบบสถาปัตยกรรมเพื่อคนทั้งมวลหรือการออกแบบที่เป็นมิตร (friendly design) ก็เป็นสิ่งสำคัญเป็นอย่างยิ่ง การจัดการพื้นที่ของวัดเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง อีกทั้งประเทศไทยเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ นอกจากผู้สูงอายุแล้วยังมีเด็ก คนพิการ นับแต่จะมีจำนวนเพิ่มขึ้น แต่ผู้คนเหล่านั้นมีกำลังทรัพย์ กำลังศรัทธาที่อยากจะไปท่องเที่ยวเช่นเดียวกับนักท่องเที่ยวปกติอื่น ๆ

1) วัดร่องขุน ตามที่ทราบแล้วว่า การสร้างวัดมีเป้าหมายเพื่อให้คนทั่วโลกได้เดินทางมา เที่ยวชมวัด ดังนั้น สิ่งใด ๆ ก็ตามที่เป็นการอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว วัดร่องขุนได้จัดทำและ จัดทำค่อนข้างสมบูรณ์ สถานที่จอดรถบัส รถตู้ รถส่วนตัว ทางวัดได้จัดสถานที่จอดรถไว้อย่างเป็นสัดส่วน สิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ เช่น วัดมีรถวีลแชร์สำหรับผู้พิการ ผู้สูงอายุ มีทางลาดที่ได้มาตรฐานเพื่อให้คน ทั้งมวลได้เข้าถึงพุทธศิลป์เฉลิมชัยสไตล์ มีห้องน้ำบริการอย่างเพียงพอ สะอาด สำหรับคนปกติ ผู้สูงอายุ และคนพิการ

2) วัดห้วยปลากั้ง นับเป็นวัดที่มีการจัดพื้นที่สำหรับคนทั้งมวลเช่นเดียวกัน แต่มีข้อพิเศษ เนื่องจากวัดเป็นลักษณะดอย ทางวัดจึงจัดสถานที่สำหรับรถบัส รถตู้ รถส่วนตัวอื่น ๆ อย่างเพียงพอ มีเจ้าหน้าที่คอยดูแล บริการ ที่พิเศษ คือ ทางวัดมีรถไฟพา บริการฟรีเพื่อขนส่งนักท่องเที่ยวจากลานจอดรถ ด้านล่างเชิงดอยขึ้นสู่วัดไหว้พระที่พบโชคธรรมเจดีย์และเจ้าแม่กวนอิมองค์ใหญ่ มีลิฟท์สำหรับนำ

นักท่องเที่ยวชั้นสูงชั้นที่ 25 ขององค์เจ้าแม่กวนอิม ห้องน้ำของวัดห้วยปลาเก๋ มีไว้บริการอย่างเพียงพอ แยกชายหญิงชัดเจน มีเจ้าหน้าที่ดูแลความสะอาด มีห้องน้ำสำหรับผู้สูงอายุและผู้พิการเช่นกัน

สรุป

นักท่องเที่ยวมิได้ต้องการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนหย่อนใจเท่านั้น แต่นักท่องเที่ยวมีความประสงค์ที่จะใช้การท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ ทำความเข้าใจจิตวิญญาณของพื้นที่ผ่านการเป็นส่วนหนึ่งของสถานที่ที่ตนไปเยือนและมุ่งหวังที่จะเพิ่มพูนศักยภาพของตนเองผ่านประสบการณ์ตรงจากการท่องเที่ยวในพื้นที่นั้น ๆ อย่างประทับใจและพร้อมที่จะกลับมาอีกครั้งหากมีโอกาสเวลาและเงินเอื้ออำนวย

พื้นที่ท่องเที่ยวในวัดพุทธศาสนา : วัดร่องขุนและวัดห้วยปลาเก๋ เป็นการสร้างพื้นที่ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมขึ้นมาใหม่ วัดทั้งสองแห่งเป็นความตั้งใจหรือเจตนาของผู้สร้างที่จะวางตำแหน่งของวัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพระพุทธศาสนาผ่านพุทธศิลป์ที่โดดเด่นนับว่าวัดร่องขุนมี 1 ฆราวาสและวัดห้วยปลาเก๋ มี 1 พระ เป็นแบรนด์ของวัด สะท้อนได้ว่า บุคคลทั้งสองคือแบรนด์ที่เป็นตัวแทนของวัดหรือบุคลิกภาพของการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนาที่โดดเด่น (เพราะแบรนด์คือพลังขับเคลื่อนองค์กรสู่ชัยชนะทางธุรกิจ) ถือเป็นสิ่งสำคัญที่มีผลต่อกลไกการพัฒนาจังหวัดเชียงราย การส่งเสริมการท่องเที่ยว ก่อให้เกิดการกระจายตัวของนักท่องเที่ยวสู่จังหวัดเชียงราย นำมาซึ่งการสร้างอาชีพ การจ้างงานในภาคการท่องเที่ยวโดยตรงและการจ้างงานในภาคอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องตามมาเกิดการกระจายรายได้ไปสู่ชุมชนอื่น ๆ ในจังหวัดเชียงรายและจังหวัดใกล้เคียง นำไปสู่ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและมีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของวัด ชุมชน ครีวเรือน การจัดพื้นที่ท่องเที่ยวในวัดพุทธศาสนาเพื่อสัมผัสสถาปัตยกรรมด้านศาสนา วัดร่องขุนและวัดห้วยปลาเก๋ตลอดถึงวัดอื่น ๆ สถานที่ท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนาอื่น ๆ นับวัดแต่ละวัดจะได้รับความสนใจมากยิ่งขึ้น เมื่อโลกสังคมแห่งการสื่อสาร การเดินทางย่อโลกเข้าเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันอย่างรวดเร็ว

บริบทของวัดร่องขุนและวัดห้วยปลาเก๋มีบริบทที่แตกต่างกัน ทั้งที่ตั้งและอุดมการณ์ในการสร้างวัด คือ วัดร่องขุนตั้งอยู่ทางทิศใต้ของตัวเมือง มีพัฒนาการมาจากวัดประจำหมู่บ้านมาก่อน ปี 2540 อาจารย์เฉลิมชัย โฆษิตพิพัฒน์ ศิลปินแห่งชาติ มีแนวคิดสร้างวัดด้วยแรงบันดาลใจจาก 3 ประการ คือจากสถาบันชาติทำเพื่อชาติสร้างวัดเพื่อชาติเพื่อแผ่นดิน สถาบันพระพุทธศาสนาสร้างพุทธศิลป์เป็นพุทธบูชาและสถาบันพระมหากษัตริย์ ซึ่งอาจารย์ได้รับใช้ถวายงานพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 สร้างเป็นพุทธศิลป์ประจำรัชกาลที่ 9 การจัดพื้นที่ของวัดร่องขุนสำหรับให้นักท่องเที่ยวเข้าชมและสัมผัสกับพุทธศิลป์ของวัด หรือศิลปะแบบเฉลิมชัยสไตล์ ประกอบด้วย อุโบสถสีขาวทั้งหลัง หอศิลป์เฉลิมชัย บ่อน้ำอธิษฐานสำหรับทุกศาสนาได้โยนเหรียญสำหรับเสี่ยงทายเป็นวิธีการให้นักท่องเที่ยวได้ใช้เงินของตนมีส่วนร่วมในการสร้างวัดอย่างมีศิลปะ โบสถ์ศิลปะพาณิชย์ที่ทำให้ทุกคนทุกศาสนาจากนักท่องเที่ยวทั่วโลกได้มีส่วนร่วมและเป็นการสร้างรายได้อย่างมีศิลปะมีเป้าหมายเพื่อเป็นบันทึกสถิติโลก (world record) และโรงปั้นโรงหล่อศิลปะเฉลิมชัยสไตล์ เป็นการเปิดให้นักท่องเที่ยวได้เข้าชมขั้นตอนวิธีการของการเตรียม ลวดลายต่าง ๆ

บริบทที่ตั้งและแรงบันดาลใจการสร้างวัดห้วยปลาเก๋ วัดห้วยปลาเก๋ตั้งอยู่บนดอยโดดเด่นมองเห็นได้ในระยะไกล หรือตอนกลางคืนจากไฟประดับพบโชคธรรมเจดีย์ อยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของตัวเมือง ก่อตั้งในปี 2548 โดยพระอาจารย์พบโชค ติสสวโร พระหมอดูที่ได้รับการเคารพนับถือ

และมีชื่อเสียงของจังหวัด วัดห้วยปลากั้งเป็นวัดร้างมาก่อนจึงไม่มีบทบาทปรากฏในเรื่องใด ๆ นับว่าเป็นอีกวัดหนึ่งที่มีการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงพุทธจนได้รับการกล่าวขานอย่างรวดเร็ว ส่วนหนึ่งมาจากผู้ก่อตั้งวัดที่มีกิตติศัพท์ด้านการทำนุและการช่วยเหลือสังคมด้วยอุดมการณ์สร้างวัดให้เป็นที่พักพิงของพุทธศาสนิกชนทั่วไป และความโดดเด่นของพุทธศิลปะแบบวัดพุทธมหายาน มีเจ้าแม่กวนอิมองค์ที่ใหญ่ที่สุด พื้นที่ท่องเที่ยวของวัดห้วยปลากั้ง คือ พบโชคธรรมเจดีย์ 9 ชั้น ที่มีศิลปะจีนผสมผสานล้านนา มังกรเจ้าแม่กวนอิมแกะสลักจากไม้หอม 3 ประเทศ เป็นพื้นที่ไหว้พระและเจ้าแม่กวนอิมองค์ใหญ่สูงเท่าตึก 25 ชั้น ชั้นบนสุดบริการนักท่องเที่ยวขึ้นลิฟท์เข้าชม เน้นสีขาวทั้งหมด เป็นเรื่องเกี่ยวกับเจ้าแม่กวนอิมและมังกร

การจัดพื้นที่สำหรับนักท่องเที่ยวตามหลักสัปปายะ 7 วัดร่องขุนและวัดห้วยปลากั้ง มีการจัดพื้นที่สำหรับนักท่องเที่ยวที่โดดเด่นทั้งเหมือนกันและแตกต่างกัน ความคิดทางด้านอารมณ์ความรู้สึกแห่งการเที่ยววัดก็แตกต่างกัน วัดร่องขุนมีความรู้สึกเหมือนไปเที่ยวพิพิธภัณฑ์หรือการเข้าชมจัดแสดงพุทธศิลปะที่แสดงไว้งาม แต่ขาดอารมณ์เหมือนไปวัดได้ทำบุญ สนทนากับพระหรือได้รับการต้อนรับฟังธรรมจากพระสงฆ์ที่เป็นเจ้าอาวาส อาวาสสัปปายะและบุคคลสัปปายะของวัดร่องขุนอาจขาดจิตวิญญาณของวัดไป วัดห้วยปลากั้ง มีเจ้าอาวาสที่สัมผัสพูดคุยได้ สนทนาธรรมหรือมีกิจกรรมถวายไทยธรรมได้ มีจิตวิญญาณของความเป็นวัดมากกว่า แต่อย่างไรก็ตามทั้งสองวัดมี อาวาสสัปปายะ โคจรสัปปายะ ภัสสสัปปายะ บุคคลสัปปายะ โภชนสัปปายะ อุตสัปปายะ และอิริยาบถสัปปายะ เป็นเครื่องมือในการจัดพื้นที่ท่องเที่ยวในวัดทางพระพุทธศาสนาครบทั้ง 7 สัปปายะ มากบ้างน้อยบ้างต่างกัน เพราะวัดทั้งสองแห่งมีการสร้างแบบรูปและวางตำแหน่งของวัดให้ปรากฏในสังคมต่างกัน

ถึงกระนั้นก็ตาม การเดินทางไปจังหวัดเชียงราย โดยมีเป้าหมายที่วัดร่องขุนหรือห้วยปลากั้งหรือสถานที่อื่น ๆ ย่อมได้สัมผัสจิตวิญญาณ อารมณ์ ความรู้สึกที่ดี มีพลังแรงบันดาลใจกลับไป เพราะจังหวัดเชียงราย “Chiang Rai” เป็นจังหวัดที่อังกฤมีตัวอักษรภาษาอังกฤษนับได้ 9 ตัวอักษรพอดี แต่ละตัวอักษรมีความหมายที่ดีคืออักษร C หมายถึง Change คือการเปลี่ยนแปลง อักษร H หมายถึง Happiness คือความสุข อักษร I หมายถึง Intend คือความมุ่งหมาย อักษร A หมายถึง Again คืออีกครั้ง อักษร N หมายถึง Nature คือธรรมชาติ อักษร G หมายถึง Good คือดี อักษร R หมายถึง Relax คือพักผ่อนหรือผ่อนคลาย อักษร A หมายถึง Art คือศิลปะ และอักษรตัวที่ 9 I หมายถึง Inspiration คือแรงบันดาลใจ รวมแนวคิด 9 ตัวอักษรได้ว่า หากเลือกที่จะไปเที่ยว “เชียงราย แต่ แต่” ชีวิตของนักท่องเที่ยวก็จะพบกับการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดี มีความสุขเพราะได้สัมผัสกับธรรมชาติ ศิลปะ ได้ผ่อนคลายพักผ่อน ชีวิตมีจุดมุ่งหมายเกิดแรงบันดาลใจ แล้วคุณก็จะกลับไปเที่ยววัดร่องขุนและวัดห้วยปลากั้ง อีกครั้ง

เอกสารอ้างอิง

- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (13 พฤษภาคม 2561). *เซียงรายแต่้แต่. ไทยโพสต์*. น.พิเศษ.
เที่ยวเอง. (8 ธันวาคม 2561). *10 ประเทศเป็นมิตรที่สุดในโลกจากการโหวตของนักเดินทาง*. [ออนไลน์]
จาก <https://www.tieweng.com/top-friendliest-people-in-the-world/>.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2556). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์*. พิมพ์ครั้งที่ 19.
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์พระพุทธศาสนาของธรรมสภา.
- มัลลิกา ภูมะธน และคณะ. (2559). แนวคิดการจัดการท่องเที่ยว (วัด) ในพระพุทธศาสนา: หลักการและวิธี
ปฏิบัติ. *วารสารมจร.มนุษยศาสตร์ปริทัศน์*. 2 (2): 43.
- วัดร่องขุน. (8 ธันวาคม 2561). *การสร้างวัดร่องขุน*. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.วัดร่องขุน.com>.
- สุดแดน วิสุทธิลักษณ์. (2558). *องค์ความรู้ว่าด้วยการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ : คู่มือและแนวทางปฏิบัติ*.
กรุงเทพมหานคร: คณะสังคมวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Jesper Kunde. (2547). *อยากดังต้องโตเด่*. แปลโดย ดนัย จันทรเจ้าฉาย. พิมพ์ครั้งที่ 5.
กรุงเทพมหานคร: เพียร์สัน เอ็ดดูเคชั่น อินโดไชน่า.